

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-
ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**
**INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE**

**Ефективне управління як двигун
фінансово-економічного розвитку**

**Effective management as an engine of
financial and economic development**

**17 грудня 2023 р.
м. Суми, Україна**

**December 17, 2023
Sumy, Ukraine**

**EASTERN EUROPEAN
CENTER FOR SCIENTIFIC
RESEARCH**

Міжнародна науково-
практична конференція

**Ефективне управління
як двигун фінансово-
економічного розвитку**

Матеріали

17 грудня 2023 р.

м. Суми, Україна

**EASTERN EUROPEAN
CENTER FOR SCIENTIFIC
RESEARCH**

International scientific
and practical conference

Effective management as an engine of financial and economic development

Proceedings

December 17, 2023

Sumy, Ukraine

УДК 33

Ефективне управління як двигун фінансово-економічного розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / Східноєвропейський центр наукових досліджень (Суми, 17 грудня 2023 р). Research Europe, 2023. 164 с.

До збірника ввійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Ефективне управління як двигун фінансово-економічного розвитку", яка відбулася 17 грудня 2023 року. Збірник розрахований на науковців, освітян, студентів, державних службовців, представників бізнесу та широку громадськість.

Робочі мови конференції: українська та англійська.

Публікується в авторській редакції

Матеріали збірника подаються в авторській редакції та публікуються мовою оригіналу. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, власних імен, цитат, статистичних даних, галузевої термінології та іншої інформації.

Відповідно до Закону України "Про авторське право і суміжні права", при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов'язковим.

**Research
Europe.org**

© Східноєвропейський центр наукових досліджень, 2023
© Research Europe, 2023

Офіційний сайт: researcheurope.org

UDC 33

Effective management as an engine of financial and economic development : proceedings of the International scientific and practical conference / Eastern European Center for Scientific Research (Sumy, 2023, December 17). Research Europe, 2023. 164 p.

The collection includes the proceedings of the International scientific and practical conference "Effective management as an engine of financial and economic development", which took place on 17th December 2023. The collection is aimed at scientists, educators, students, government officials, business representatives and the wider public.

Working languages of the conference: Ukrainian and English.

Published in the author's edition

The collection's proceedings are presented in the author's edition and published in the original language. The authors of published materials hold complete responsibility for the precision of facts, proper nouns, quotes, statistical data, industry terminology, and other information presented.

According to the Ukrainian Law on Copyright and Related Rights, it is mandatory to cite the authors when using scientific ideas and materials from this collection.

**Research
Europe.org**

© Eastern European Center
for Scientific Research, 2023
© Research Europe, 2023

Official website: researcheurope.org

ЗМІСТ
TABLE OF CONTENTS

СЕКЦІЯ 1. ЕКОНОМІКА

SECTION 1. ECONOMICS

Virvan, A. S.

Transportation logistics: Challenges and ways to improve in the context of war. 11

Гринько Т. В., Телєгін О.

Управління стратегією розвитку та виходу вітчизняних підприємств на зовнішні ринки. 14

Завербний А. С., Ганас В. С.

Сутність фінансових ресурсів підприємств. 17

Левченко О. Ф., Магнушевська Т. М.

Прибутковість аграрних підприємств та шляхи її підвищення. 19

Лесюк В. С.

Значення рівня рентабельності як показника, що демонструє економічну ефективність. 23

Людвенко Д. В., Томілова-Яремчук Н. О.

Сучасні територіально-галузеві трансформації аграрного виробництва у воєнний час. 25

Маліновська О. Я., Крит Д. Р.

Формування стратегії розвитку підприємництва в умовах сьогодення. 29

Мосін М. С.

Процес інтелектуалізації в сфері оборонно-промислового комплексу України. 32

Олійник Т. І., Сапожніков Н.

Стратегії розвитку підприємства для забезпечення його фінансової стійкості. 37

Олійник Т. І., Чичотка В.

Формування стратегії розвитку підприємства в контексті ефективного стратегічного управління. 39

Олійник Т. І., Щербаков Ю.

Формування і впровадження стратегії розвитку підприємства в умовах сучасних викликів. 42

Онофрійчук А. П.

Дуальний вплив процесів формування
воєнно-економічної стійкості на елементи
системи національної стійкості. 44

Пацкан К. В., Приймак С. В.

Інновації в менеджменті суб'єктів бізнесу. 48

Поліщук А. С.

Оборонно-технологічні інновації: як війна
впливає на інноваційну складову розвитку
оборонно-промислового комплексу України. 51

Семенова К. Б.

Товарні біржі в Україні проблеми і перспективи. 55

Тимощук В. В.

Рушійні сили інноваційної модернізації
суспільного господарства. 58

Усова М. О.

Дослідження практик управління ризиками
в підприємствах роздрібної торгівлі України. 60

Шинкаренко І. А.

Питання обґрунтування та вибору
стратегічних альтернатив адаптивного
розвитку підприємства роздрібної торгівлі. 64

СЕКЦІЯ 2. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

SECTION 2. INTERNATIONAL RELATIONS

Нікітін Д. В.

Нанотехнологічні пріоритети конкурентного
розвитку ЄС у глобальних координатах. 67

Павлюк О.О.,

"Нові цінності" Європейського Союзу: вплив
повномасштабної агресії Росії проти України. 69

СЕКЦІЯ 3. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

SECTION 3. ACCOUNTING AND TAXATION

Бессонова С. І., Кленін О. В.

Вплив амортизації на фінансові
результати діяльності підприємства. 73

УДК 338.43

JEL Classification: Q19

Людвенко Д. В.,

д-р екон. наук, доцент,
старший науковий співробітник,

Національний науковий центр

"Інститут аграрної економіки", м. Київ

Томілова-Яремчук Н. О.,

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування,

Білоцерківський національний

аграрний університет, м. Біла Церква

СУЧАСНІ ТЕРИТОРІАЛЬНО-ГАЛУЗЕВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА У ВОЄННИЙ ЧАС

За більше ніж 30 років незалежності України, продовжується період ринкових трансформацій в аграрному секторі нашої держави, де були істотно порушені обсяги і пропорції суспільного виробництва як на галузевому, так і на регіональному (господарському) рівні. Тенденції щодо посилення поляризації територіального соціально-економічного розвитку не лише не уповільнюються, а з кожним роком набувають нових негативних особливостей. Кліматична криза, активні бойові дії, що спричинила росія, призводять до розбалансованості сільського господарства як цілісної економічної системи і, як наслідок, до загрози продовольчій безпеці країни, її економічній та соціальній стабільності.

В умовах трансформаційних перетворень сільське господарство більшої частини регіонів все ще повільно адаптується до сучасних викликів ринку, пристосовуючи традиційну структуру виробництва громадського і приватного сектору до деформованої його інфраструктури і взаємовідносин між його суб'єктами. Незавершеність трансформаційних змін на різних ієрархічних рівнях їх здійснення в соціально-економічній сфері розвитку сільських територій зумовлюють неоднозначні результативні показники різних суб'єктів підприємницької діяльності [1]. Зокрема, показники виробництва валової продукції сільського господарства відображають неоднозначний характер територіально-галузевої диференціації обсягів і співвідношень виробництва по категоріях господарств. Аналіз статистичних даних доводить, що обсяг валової продукції по всіх категоріях господарств порівняно з 2021 р. скоротився на

25 % по всіх видах продукції (продукція рослинництва на 28 %, тваринництва на 12 %). Незважаючи на активні бойові дії на території нашої держави, частка підприємств суспільного сектору та особистих господарств зменшилась до 2 % порівняно з 2021 р., що в сучасних умовах господарювання, на нашу думку, є задовільним результатом [3].

З позицій оцінки територіально-галузевих зрушень у виробництві валової продукції сільського господарства нижче розглядаються показники динаміки і пропорції обсягів їх зміни по природно-економічних зонах України (табл. 1).

Таблиця 1

**Динаміка регіональних показників
 виробництва валової продукції в Україні [2]**

Країна, зона	Рік					
	2000	2009	2019	2020	2021	2022
<i>Усі категорії господарств</i>						
Україна	77889,4	102092,6	680982,4	612121,5	712566,3	534380,3
Степ	27513,3	37334,8	223122,1	182017,2	237458,4	125346,2
Лісостеп	31313,7	42740,7	320826,5	291716,4	328981,1	275392,1
Полісся	19062,4	22017,1	137033,8	138387,9	146126,8	133642,0
<i>Сільськогосподарські підприємства</i>						
Україна	26478,0	45780,4	449806,3	395717,7	484101,0	348361,3
Степ	11258,8	18588,4	145940,7	114802,8	158219,9	78759,3
Лісостеп	11814,7	21624,7	229313,9	204410,6	240234,4	195506,0
Полісся	3404,5	5567,3	74551,7	76504,3	85646,7	74096,0
<i>Господарства населення</i>						
Україна	51411,4	56312,2	231176,1	216403,8	228465,3	186019,0
Степ	16254,5	18746,4	77181,4	67214,4	79238,5	46586,9
Лісостеп	19499,0	21116,0	91512,6	87305,8	88746,7	79886,1
Полісся	15657,9	16449,8	62482,1	61883,6	60480,1	59546,0

Наведені дані показують, що в зоні Степу, частка якої складає 23,5 % від загального обсягу виробництва валової продукції, у 2022 р. її одержано на 112,1 млрд грн, або близько 50% до рівня 2021 р. Це пов'язано з активними бойовими діями та окупацією регіонів Запорізької, Харківської, Херсонських областей. Частка сільськогосподарських підприємств цієї зони у виробництві валової продукції становить 62,8%, що менше на 4 % порівняно з 2021 р.

У зоні Лісостепу у 2009 р. було вироблено валової продукції на суму 275,4 млрд грн, або 51,5% від загального обсягу. Частка збільшилась на 5,3 % у порівняння з 2021 р. У сільськогосподарських підприємствах цієї зони було вироблено відповідно 71%, що менше на 2% у 2021р. Зона Полісся за обсягом валової продукції становив 25 %, а обсяг валової продукції скоротився на 8,5 %. Частка збільшилась на 4,5 %, що пов'язано з частковим

перенесенням веденням господарської діяльності з небезпечних регіонів. В цій зоні становить відносний паритет: господарство населення – 44,6 %, підприємства – 55,4%.

Важливим аспектом структурних змін, що відбулися, є значні зрушення галузевих співвідношень валової продукції. Зокрема, у 2022 р. частка продукції рослинництва становить 417,9 млрд грн, або 78,2% від загального обсягу. При цьому сільськогосподарські підприємства виробляють валової продукції рослинництва на 283,0 млрд грн, або 59,9% її загального обсягу (табл. 2).

Звернемо увагу на той факт, що у цих підприємствах частка зернових і технічних культур у виробленій валовій продукції становить 55 %, тоді як кормових культур – 37,0%. Що стосується особистих селянських господарств, то тут частка картоплі, овоче-баштанних і кормових культур у валовій продукції становить до 80 %.

Таблиця 2

**Динаміка регіональних показників виробництва
 валової продукції рослинництва в Україні [2]**

Країна, зона	Рік					
	2000	2009	2019	2020	2021	2022
<i>Усі категорії господарств</i>						
Україна	43573,0	61544,6	538705,6	473377,0	580267,7	417907,6
Степ	15939,5	23420,0	190499,2	150450,7	207709,1	103691,8
Лісостеп	17968,2	26161,3	246822,4	219140,9	259798,4	212316,6
Полісся	9665,3	11963,3	101384,0	103785,4	112760,2	101899,2
<i>Сільськогосподарські підприємства</i>						
Україна	17818,0	28498,7	376789,7	323198,2	413004,6	283061,5
Степ	8187,3	12288,3	130900,7	99895,2	143800,6	67834,9
Лісостеп	7718,3	13126,0	182655,9	158520,8	195604,9	153119,8
Полісся	1912,4	3084,4	63233,1	64782,2	73599,1	62106,8
<i>Господарства населення</i>						
Україна	25755,0	33045,9	161915,9	150178,8	167263,1	134846,1
Степ	7752,2	11131,7	59598,5	50555,5	63908,5	35856,9
Лісостеп	10249,9	13035,3	64166,5	60620,1	64193,5	59196,8
Полісся	7752,9	8878,9	38150,9	39003,2	39161,1	39792,4

Особливо суттєві зміни відбулися у структурі виробництва продукції тваринництва внаслідок активних бойових дій, що призвело до занепаду окремих його галузей [4]. Це знайшло відображення у динаміці територіальних показників та їх відмін по категоріях господарств (табл. 3).

Таблиця 3

**Динаміка регіональних показників виробництва
 валової продукції тваринництва в Україні [2]**

Країна, зона	Рік					
	2000	2009	2019	2020	2021	2022
<i>Усі категорії господарств</i>						
Україна	34316,4	40548,0	142276,8	138744,5	132298,6	116472,7
Степ	11573,8	13914,8	32622,9	31566,5	29749,3	21654,4
Лісостеп	13345,5	16579,4	74004,1	72575,5	69182,7	63075,5
Полісся	9397,1	10053,8	35649,8	34602,5	33366,6	31742,8
<i>Сільськогосподарські підприємства</i>						
Україна	8657,2	17281,7	73016,6	72519,5	71096,4	65299,8
Степ	3069,3	6300,1	15040,0	14907,6	14419,3	10924,4
Лісостеп	4093,6	8498,7	46658,0	45889,8	44629,5	42386,2
Полісся	1494,3	2482,9	11318,6	11722,1	12047,6	11989,2
<i>Господарства населення</i>						
Україна	25659,2	23266,3	69260,2	66225,0	61202,2	51172,9
Степ	8504,5	7614,7	17582,9	16658,9	15330,0	10730,0
Лісостеп	9251,9	8080,7	27346,1	26685,7	24553,2	20689,3
Полісся	7902,8	7570,9	24331,2	22880,4	21319,0	19753,6

Як показують наведені вище дані, у 2022 р. в Україні було вироблено валової продукції тваринництва на 116,4 млрд грн, що на 12 % менше від 2021 р. Найбільший спад виробництва цієї продукції спостерігається по зоні Степу, що і не дивно, само цей регіон найбільше постраждав від російського вторгнення. Тут обсяг виробленої продукції становить 21,6 млрд грн, або менше 27,2% до рівня 2021 р. В зоні Лісостепу цей показник зменшився на 8,7% і зоні Полісся – на 4,9 %. Відповідним чином змінилася і частка кожної зони. Зокрема, на зону Лісостепу нині припадає 54,2% усієї продукції тваринництва, Степу – 18,6% і Полісся – 27,3 %.

Висновки. Наразі перед українським сільським господарством стоїть вибір між двома можливими сценаріями подальшого розвитку. За першого з них – у межах повоєнної відбудови Україна відновлює довоєнну структуру сільського господарства і продовжує політику щодо аграрного сектора з подальшою надмірною підтримкою агрохолдингів. Однак такий сценарій був би однозначно несприятливим для держави й суспільства.

Другий сценарій передбачає зміну аграрної політики на сталу та побудовану на забезпеченні рівних прав на розвиток для всіх груп суб'єктів, які беруть участь у сільськогосподарському виробництві, включно з прозорим і справедливим доступом до сільськогосподарських та інших земель, виробничих ресурсів, вільним доступом до збуту й конкуренцією на справедливій основі. Наслідком застосування цих підходів стане зміна аграрної структури, що дозволить сімейним фермам використовувати свій виробничий потенціал для створення суспільних благ і місцевого розвитку,

а також сприятиме забезпеченню адаптації аграрної структури України до ЄС. Такий сценарій відродження сільського господарства й сільських територій в Україні потребує побудови нової інституційної системи підтримки внутрішньої продовольчої безпеки, реалізацію євроорієнтованої аграрної політики, відповідального стратегічного планування й моніторингу ситуації в галузі та збирання відповідних даних.

Список використаних джерел

1. The World Trade Institute. Weaponization of Grain Trade increased. URL: <https://www.wti.org/research/publications/1403/mats-report-weaponization-of-grain-trade-increased/> (дата звернення: 12.12.2023).
2. Офіційний сайт Статистичний збірник/Statistical Publication "Україна у цифрах". URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm (дата звернення: 12.12.2023).
3. Афанасьєва О., Леонов О., Леонова, Т. Маркетинговий стратегічний аналіз агропромислової галузі України у воєнний час. Mechanism of an Economic Regulation. 2023. № 2(100). С. 23–28. DOI: <https://doi.org/10.32782/mer.2023.100.04>.
4. Бойко В., Бойко Л. Продовольча безпека та ризики для аграрного виробництва під час війни в Україні. Економіка та суспільство. 2022. № 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-27>.

УДК 658.5

JEL Classification: M21

Маліновська О. Я.,

канд. екон. наук, доцент,
Львівський національний
університет імені Івана
Франка, м. Львів

Крит Д. Р.,

здобувачка першого
(бакалаврського) рівня освіти,
Львівський національний
університет імені Івана
Франка, м. Львів

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

У контексті воєнного стану, малі підприємства стають вразливими перед рядом негативних чинників, що вимагає ретельного формування стратегій для збереження та розвитку бізнесу. Важливо визначити